

**«Філософія –
наука, що вивчає
істину»**

**(Аристотель) –
до Міжнародного дня філософії**

Філософія (дав.-гр. філософі́α, дослівно: любов до мудрості) або **любомудрість** — дисципліна, що вивчає найбільш загальні суттєві характеристики та фундаментальні принципи реальності й пізнання, буття людини, відносини людини й світу, про найзагальніші суттєві характеристики людського ставлення до природи, суспільства та духовного життя у всіх його основних проявах. Також під філософією розуміють форму людського мислення, теоретичну форму світогляду.

На відміну від окремих наук, що вивчають лише деякі області дійсності, предмет філософії охоплює найзагальніші риси дійсності, основи буття і пізнання, що вивчаються не безпосередньо, а через узагальнення даних інших наук та осмислення всієї культури, її світоглядних структур.

Серед основних функцій філософії, що мають як індивідуально-особисте, так і суспільне значення, традиційно виділяють:

- **світоглядна** — філософія допомагає людині знайти й обґрунтувати свої життєві орієнтири, з'ясувати зміст і значення життєвих пріоритетів та цінностей;
- **пізнавальна** — завдяки дослідженню загальних проблем пізнання філософія озброює людину орієнтирами в пізнавальній діяльності, критеріями та ознаками правильного руху на шляху до надійних, вірогідних знань;
- **логічна** — філософія сприяє формуванню культури людського мислення, виробленню критичної неупередженої позиції у міжіндивідуальних та соціально-культурних діалогах;
- **соціально-адаптивна** — філософія допомагає зорієнтуватися у складних, строкатих, розмаїтих проявах суспільного життя і виробити власну соціальну позицію;
- **критична** — проявляється в опозиції філософії до емпіричної дійсності, до світу повсякденної реальності, руйнуванні звичних стереотипів та забобонів, пошуку шляхів до більш вдосконаленого, людяного світу;
- **виховна** — філософія прищеплює інтерес і смак до самовиховання, сприяє посиленню потягу людини до самовдосконалення, творчого підходу до життя, пошуку життєвих сенсів.

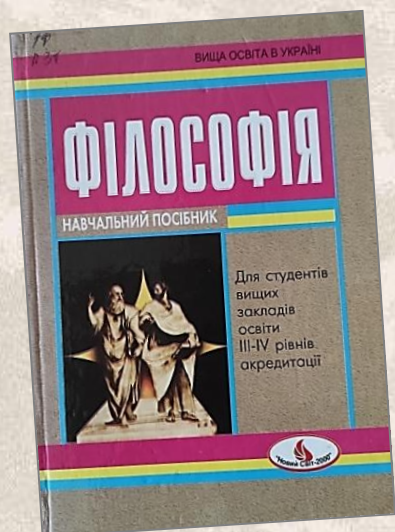
«Філософія – мати всіх наук»

(Цицерон)

**Петрушенко В. Л. Філософія : навч. посіб. /
В. Л. Петрушенко. – 5-те вид., стер. – Львів :
Новий світ-2000, 2011. – 504 с.**

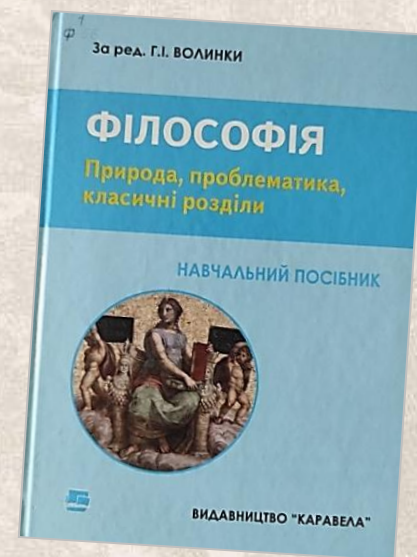

Навчальний посібник є коротким за змістом і доступним за формою викладом історії світової та вітчизняної філософської думки, основних теоретичних проблем сучасної філософії (онтології, пізнання, природи свідомості, людського буття та ін.) Велика увага в книзі приділена філософії історії, особистості, культури та науки.

**Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи :
навч. посіб. / за ред. Г. І. Волинки. – 2-ге вид. –
Київ : Каравела, 2011. – 367 с.**

Пропонований посібник зорієнтований на якомога повніше висвітлення варіантів світоглядних проблем та різновидів їх вирішення. У виданні подані головні розділи філософії в зручній для огляду компактній формі. Автори максимально чітко виділили науковий каркас сучасного філософського знання і ключові теми філософування, на основі яких вибудовується освіта, наука, культура і техніка, економіка і суспільне життя початку XXI століття.

«Філософія – це дослідження мудрості»

(Ф. Патриці)

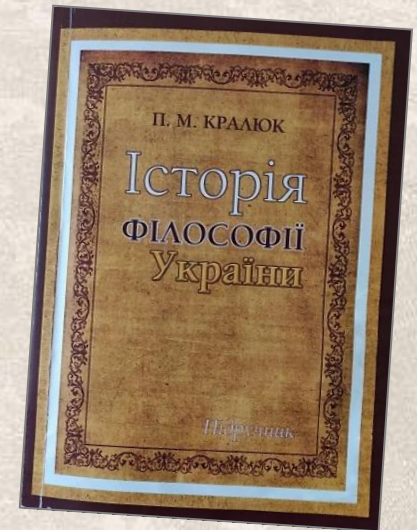

Хамітов Н. Історія філософії. Проблема людини та її меж. Вступ до філософської антропології як метаантропології : навч. посіб. зі слов. / Н. Хамітов, Л. Гармаш, С. Крилова. – 4-те вид., перероб. та допов. – Київ : КНТ, 2016. – 393 с.

Лекції висвітлюють основні етапи історії міркувань про людину та її межі – становлення філософської антропології як метаантропології. Навчальний посібник характеризується доступним і динамічним стилем викладу, окремі його лекції читаються як філософський роман. Посібник містить філософський словник, де визначені основні терміни сучасної філософії людини.

Кралюк П. М. Історія філософії України : підручник / П. М. Кралюк ; М-во освіти і науки України. – Київ : КНТ, 2015. – 650 с.

У підручнику дається комплексний аналіз усіх етапів формування історії філософії України, починаючи з античних часів і завершуючи кінцем ХХ ст. Системно досліджено розвиток української та іноетнічних традицій філософствування на українських землях.

«Філософія покликана допомогти людям досягти вищих сфер буття»

(Фен Юлань)

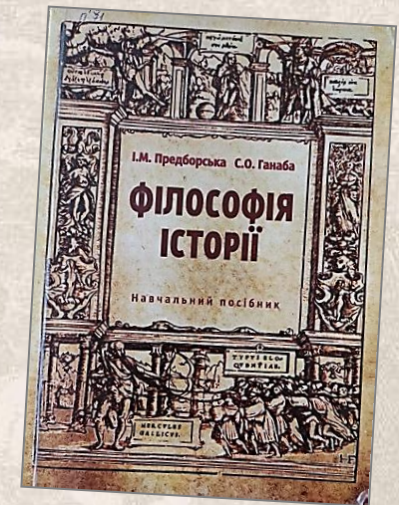
Лисий В. Діалектика : навч. посіб. / В. Лисий. – Львів : Вид-во ЛНУ ім. І. Франка, 2014. – 479 с.

Мета посібника – на основі спадщини німецьких мислителів Й. Фіхте, Ф. Шеллінга, а особливо Г. Гегеля долучити студентів до свідомого опанування філософської діалектики як вищої форми теоретичного мислення. На рівні фундаментальних принципів розкрито логічну структуру та зміст діалектики як філософської науки. Звернено особливу увагу на людиновимірний потенціал діалектики, її "людське обличчя", у тім числі актуальні для сьогодення проблеми вияву всебічно розвиненої духовної особистості.

Предборська І. М. Філософія історії : навч. посіб. / І. М. Предборська, С. О. Ганаба. – Суми : Унів. кн., 2012. – 231 с.

Посібник побудовано на уявленнях про історію, які містяться в різних філософських системах, що виникли в різні часи. В ньому викладені вузлові моменти історії з точки зору різних наукових підходів і концепцій, розглядаються соціально-філософські теорії функціонування і розвитку суспільства в історичному процесі. Особлива увага приділяється антропологічній та аксіологічній проблематиці в сучасній історіософії.

«Філософією називається не сама мудрість, а любов до мудрості»

(Августин)

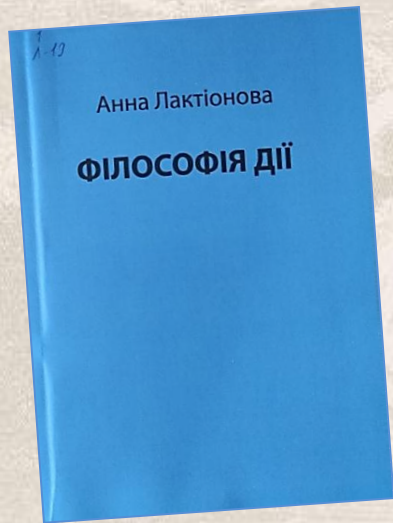

**Лактіонова А. В. Філософія дії : монографія /
А. В. Лактіонова. – Київ : Київ. ун-т,
2016. – 367, [1] с.**

У монографії досліджено сучасну філософію дії, активності (практичну філософію). Розглянуто вибрані історико-філософські підвалини для запропонованої інтерпретації та певні проекти практичної філософії ХХ століття різних філософських традицій та дисциплін задля плідного їх переосмислення. Особливу увагу приділено аналітичній (англо-американській) традиції сучасної філософії.

**Горський В. Філософія в українській культурі : (методологія та історія) / В. Горський. – Київ : Центр практ. філософії,
2001. – 235, [1] с.**

Нариси, що складають зміст цієї книги, присвячено проблемам історії філософської культури. Обґрунтовуються методологічні принципи дослідження розвитку філософії у контексті Національної культури. Аналізуються конкретні явища філософської думки України й особливості їхньої взаємодії зі здобутками філософії інших народів Європи.

«Філософська мудрість століття теперішнього стає загальним здоровим глуздом століття наступного»

(Г.Бічер)

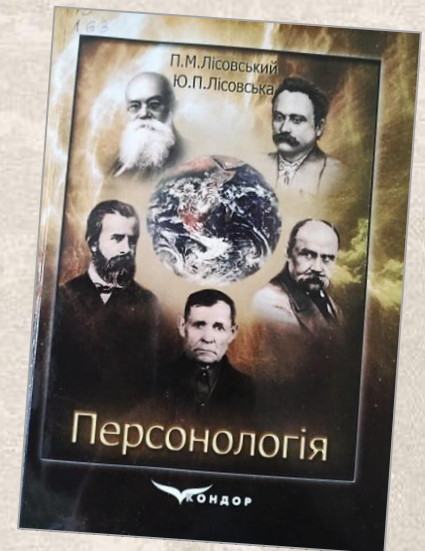

Філософія: словник термінів та персоналій / [авт. кол.: В. С. Бліхар та ін.]. – Київ : КИТ, 2020. – 274, [1] с.

Словник, що містить понад 600 понять і персоналій, ґрунтується на матеріалах вітчизняної і зарубіжної літератури, а також авторських текстах. Значна увага в ньому приділяється роз'ясненню філософських категорій, понять і термінів. Охарактеризовані основні філософські напрями, течії і школи, а також наведені матеріали про видатних філософів і мислителів, які найбільше вплинули на розвиток філософської думки.

Лісовський П. М. Персонологія: специфіка, структура, механізм : навч. посіб. / П. М. Лісовський, Ю. П. Лісовська. – Київ : Кондор, 2016. – 313 с.

В навчальному посібнику містяться матеріали, що розглядають актуальні питання персонології в сучасному інформаційному світі. Посібник на міждисциплінарному рівні забезпечує теоретико-методологічні та практичні засади формування персонології.

«Пізнаєш істину – ввійде тоді в кров твою сонце»

(Г. Сковорода)

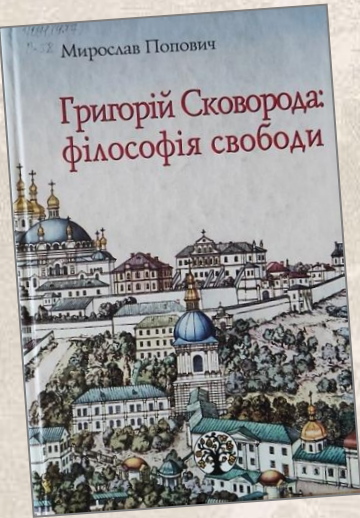

**Попович М. Григорій Сковорода: філософія свободи /
М. Попович. – Київ : Майстерня Білецьких,
2007. – 255 с.**

Головною метою пропонованого дослідження є вивчення творів Сковороди у філософському і культурному контексті. Автор намагався врахувати всі відсилання до минулої традиції та наступних трансформацій, усі зв'язки з тими ідейними рухами і тенденціями, які були Сковороді найближчими. Це вимагало ретельного врахування обставин його життєвого і творчого шляху так само, як і культурних поворотів загальноєвропейського і цивілізаційного масштабів. Автор підкреслює значення повороту у філософському осмисленні людського буття, який започаткував Сковорода.

**Чижевський Д. Філософія Г. С. Сковороди / Д. Чижевський. –
Харків : Прапор, 2004. – 269, [1] с.**

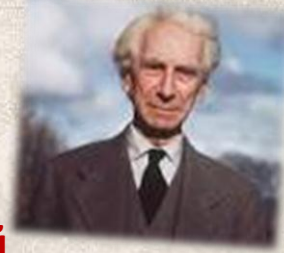
У книзі на багатому джерельному матеріалі досліджено засади сквородинської метафізики, антропології, гносеології, етики. Універсалії та образи українського філософа яскраво увиразнені на тлі античного платонізму й неоплатонізму, патристики, середньовічної та новочасної містики.

«Наука – це те, що Ви знаєте, філософія – те, чого не знаєте»

(Б. Рассел)

Забужко О. Філософія української ідеї та європейський контекст. Франківський період / О. Забужко. – Київ : Факт, 2006. – 154 с.

Це перша праця, в якій філософія національної ідеї розглядається як самостійна течія, що сягає далеко за межі політології – до питань про сутність і сенс національного буття. На широкому історико-культурному матеріалі автор досліджує місце цієї течії в європейській – і, спеціально, українській – свідомості новітнього часу. Окремий розділ присвячено національно-екзистенційним пошукам І. Франка, в чийй особі сконцентовано духовний досвід переломного для долі національної культури покоління української інтелігенції.

Кримський С. Під сигнатурою Софії / С. Кримський. – Київ : Вид. дім "Києво-Могилян. акад.", 2008. – 717, [1] с.

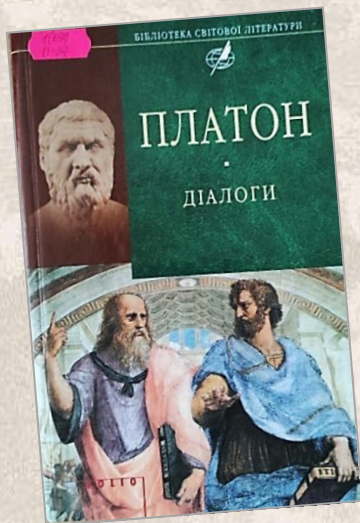
Книжка є результатом дослідження шляхів самотворення людини в контекстах духу, долі, локально-національних цивілізацій, тих можливостей, що відкриває українська культура. Орієнтиром дослідження стала концепція софійності, що була залучена греко-слов`янською православною цивілізацією як принцип мудрості буття, святості рідної землі, «радісного художества», творчості, архетипу українського менталітету.

«Філософія є найвищою музикою»

(Платон)

Платон Діалоги : пер. з давньогрец. / Платон. – Харків : Фоліо, 2008. – 347, [2] с.

Платона (427-347 рр. до н. е.) вважають не тільки філософом, але й великим письменником античності. Найбільш він прославився як майстер діалогу. У видання ввійшли вибрані діалоги, а також монологічний твір «Апологія Сократа». Розмову в більшості діалогів веде вчитель Платона Сократ, який невимушено приводить співбесідників до глибоких філософських висновків і водночас надає читачеві можливість самостійного пошуку істини.

Ніцше Ф. По той бік добра і зла. (Прелюдія до філософії майбутнього). Генеалогія моралі / Ф. Ніцше. – Львів : Літопис, 2002. – 319 с.

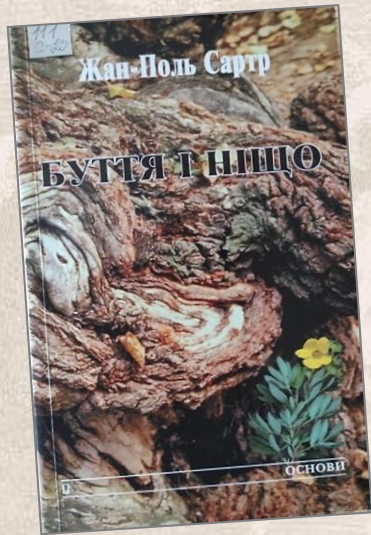
У даному виданні вміщені популярні твори німецького філософа і поета Ф. Ніцше (1844-1900). У цих текстах порушуються проблеми добра і зла, «надлюдини», у містично-символічній, високопоетичній формі зроблено перегляд важливих людських вартостей, подано також цікаві сенсації та інтермедії.

«Філософія – це чиста любов людини до істини і правди, «це знання заради самого знання»

(Аристотель)

Сартр Ж. -П. Буття і ніщо: нарис феноменологічної онтології / Ж.-П. Сартр ; пер. з фр. В. Ляха, П. Таращука. – Київ : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2001. – 854 с.

Автор книги розповідає про суперечливий характер людського буття і неможливість позбутися цих суперечностей, про даровану кожному індивідові свободу, яка сама себе поневолює, про абсолютну відповідальність людини за все, що відбувається з нею, і водночас про марність усіх людських зусиль, приреченість людини і її неспроможність змінити своє життя.

«Медитації» Декарта у дзеркалі сучасних тлумачень: Жан-Марі Бейсад, Жан-Люк Марйон, Кім Сан Он-Ван-Кун / уклад. О. Хома. – Київ : ДУХ І ЛІТЕРА, 2014. – 366, [1] с.

Збірка містить ключові тексти сучасних французьких істориків філософії щодо осмислення славетних «Медитацій про першу філософію» Рене Декарта. Написані протягом 70-х-90-х рр. ХХ ст., ці тексти стосуються найрізноманітнішої тематики й визначають напрям сучасних декартознавчих дискусій.

«Мужність по відношенню до істини – перша умова філософського дослідження»

(Г. Гегель)

Козловець М. А. Феномен національної ідентичності: виклики глобалізації : монографія / М. А. Козловець. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009. – 557 с.

Проаналізовано сучасні західні та вітчизняні теоретико-методологічні підходи до визначення понять «ідентичність» та «ідентифікація», досліджено структуру, форми і механізми конструювання ідентичності. Аналіз діалектики глобального і національного, особливостей прояву і механізмів формування національної і транснаціональної ідентичностей в умовах глобалізації здійснено через призму розуміння і тлумачення феномена глобалізації як якісно нового етапу природно-історичного розвитку людства.

Козловець М. А. Національна ідентичність в Україні в умовах глобалізації : монографія / М. А. Козловець, Н. М. Ковтун. – Київ : ПАРАПАН, 2010. – 347 с.

У монографії проаналізовано сучасні теоретико-методологічні підходи до визначення понять «ідентичність» та «ідентифікація», досліджено структуру і механізми конструювання національної ідентичності, з'ясовано нинішній стан національного самовизначення українців. На тлі процесів глобалізації та міграції розглянуто соціокультурний простір України як поле розгортання ідентифікаційних практик.

«Філософія допомагає залишитись людиною за будь-яких екстремальних обставин»

(Л.-А. Сенека)

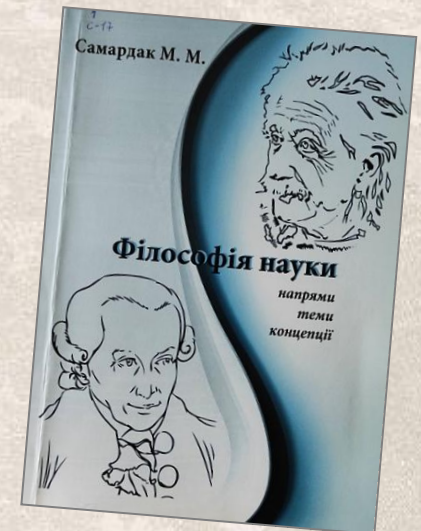

Козловець М. А. Філософія в схемах : навч.-метод. посіб. / М. А. Козловець, В. О. Федоренко, В. В. Федоренко. – Житомир : Євенок О. О., 2017. – 243 с.

Навчально-методичний посібник розроблено у відповідності з програмою курсу «Філософія» для вищих навчальних закладів і містить три модулі: «Історико-філософський вступ», «Філософська проблемологія», «Соціальна філософія». До кожного модуля додаються питання семінарського заняття, теми доповідей, рефератів і контрольних робіт, завдання для самостійного опрацювання, а також список рекомендованої літератури.

Самардак М. М. Філософія науки. Напрями, теми, концепції : навч. посіб. / М. М. Самардак. – Київ : ПАРАПАН, 2011. – 203 с.

Запропонований навчальний посібник є підсумком багатолітнього викладання його автором філософії науки аспірантам і магістрантам університету. Тут розглядаються провідні напрями, теми й концепції, які сформували філософію науки другої половини ХХ та початку ХХІ століть. Причому, напрями, теми, концепції, які вплинули на це формування, на думку більшості вітчизняних дослідників (з автором цього посібника включно) результативніше від інших, подаються тут, відповідно, докладніше.

«Кожна філософська система є побудовою особистісного генія її творця»

(А. Бергсон)

Матвійчук А. В. Екологічна деонтологія: філософсько-методологічне осмислення наукових перспектив : монографія / А. В. Матвійчук. – Рівне : [Вид-во О. Зень], 2014. – 399 с.

Монографія присвячена філософсько-методологічному обґрунтуванню авторської концепції нової наукової дисципліни – екологічна деонтологія. Розглянуто деонтологічні традиції в історії філософії та ідейно-світоглядні передумови екодеонтології; сформульовано теоретичні методологічні засоби екологічної деонтології та розкрито її філософсько-світоглядний зміст; окреслено функціонально-інструментальний потенціал екодеонтології та її потенціал у контексті сучасної інноваційної освіти.

Гавриш Н. Філософія для дітей. Цікаві уроки для молодших школярів : метод. посіб. / Н. Гавриш, О. Ліннік. – Київ : Слово, 2014. – 225 с.

Посібник містить програму навчально-розвивального інтегрованого курсу для учнів початкової школи, методичні рекомендації щодо роботи за відповідною програмою з дітьми молодшого шкільного віку та дидактичні матеріали, що дадуть змогу педагогам і батькам самостійно конструювати цікаві уроки філософії для дітей.

*«Філософія або любов до мудрості,
скеровує все коло діл своїх до тієї
мети, щоб дати життя духові нашому,
благородство серцю, світлість
думкам... Коли дух веселий, думки
спокійні, серце мирне, — то й усе
світле, щасливе, блаженне. Оце і є
філософія».*

(Г. Сковорода)

*Віртуальну виставку підготувала
бібліотекар
Алла Кухарчук
Кількість джерел: 24*